



КРАМОЛА У ГР. КАТ. ЦЕРКВИ в Америці і її причина

Весь, що на світі є або дієть ся, мусить мати якусь причину. Це правило має свою силу так в світі фізичнім, природнім, як і в світі моральнім. Земля, сонце, місяць і зьвізди, сі ріжні явища в світі, на які що дивимось, ті всякі животина, рослини, зьвірі, і чоловік — одним словом, увесь світ природний мусить мати причину свого істновання. Но не менше мусить бути якась причина і сего, чому чоловік ділає так, а не інакше, чому один ділає добре, а другий зле, чому один спасає свою душу, а другий її губить, або иньшими словами кажучи, і в моральній сфері діяльності чоловіка причина і наслідок обусловлюють ся взаємно. Ніщо случайно, на ослі, ніщо само з себе, ніщо без причини — се такі незрушні і великі правди, що перечити їх може лише сей чоловік, в котрого голові справді не всі клепки в порядку.

Само собою розумієть ся, що в отсій статі я не стану говорити про причиновість і наслідок в світі природнім, бо з такого писання вийшла б хіба богословська розprawka, що надавала б ся радше до церковної газети, як до світської „Свободи“. Предмет отсего мого писання належить до моральної області, а іменно я хочу зійти на сумний, оплаканий стан нашої церкви в Америці під нинішню пору і хочу спитатись: Звідки взялось те лихо в нашої церкви? Де його корінь? Де причина сему, що наша церква за Океаном виставлена днес на справдешне поворіще світа? Не може бути й найменшого сумніву, що до непотішного стану, в яким знаходиться тепер наша церква в Америці, спричинились в значній мірі два зовнішні, посторонні чинники, а саме, з одної сторони російське православ'я а з другої сторони тутешні латинські ерархи. — Православні, не маючи самі собою для своєї церкви в Америці ніякої почви під ногами (православних з роду є в Америці дуже маленьке число,) змагають ся втворити собі прозелітів (ново-навернених) із нашого гр. кат. народа; тим-то й втискають ся вони і лізуть як не дверми, то вікном між нашу еміграцію і роблять між нею свою „місію“ в сей спосіб, що туманять і деморалізують наших людей так підло і мерзенно, як вміють лише одні російські батюшки в світі. — Айришські-же ерархи, неприхильно настроєні до східного обряду, дивились на нашу церкву в перших часах її істновання на американській землі, як на щось менше вартне і, замість брати її в свою оборону, вони не раз її лише понижали; в кождім разі, наша церква обходила їх дуже мало, вони лишали її на долю судьби. Певно, прикро мені про се тут говорити, бо Айрищі є одновірці з нами і лише обряд ділять їх від нас, но з другої сторони говорити правду не є гріхом і правди нігде не сховаш. Впрочім, один з найліпших знатоків східних церковей, д. Андріан Фортескю, говорить отверто, що наша церква є загально „shamefully neglected“ (ганебно занедбана).

Но сі посторонні, зовнішні вороги, перш за все російське православ'я, не були б для нас так дуже небезпечні і ніяка вража сила не знищила б нашої церкви на свободній землі Вашингтона, хоч-би вона не знала як проти неї лютувала, колиб організм нашої церкви був здоровий, сильний і відпорний. Та на жаль, так воно не є. — *Ex te perditio tua, Israel* — з тебе походить твоя погибель, Ізраєлю! — читаємо у святих писм'ях і сі слова звернені колись до народа жидівського можнаб *mutatis mutandis* (змінивши те, що треба змінити) прикласти тепер до нашої церкви в Америці. Одже з посеред тебе, га, кат. люба церкво

походить твоє лихо, твої рідні сини тебе гублять! Розумієть ся, що отся моя стаття не може сягати давних „времен“ себ-то, я не буду тут писати про те, чи і о скільки всі ми волею чи неволею причинились до нинішнього лиха нашої церкви в протязі сих років, як не маючи голови, ми мусили ходити одинцем і людом; се повелоб трохи за далеко. Я вкажу коротенько на теперішнього, домородного крамольника нашої церкви за морем, а трохи ширше розберу причини, з яких він міг би повстати. Одже починаю.

Від року, рівночасно, як на американську землю станув гр. кат. єпископ, з котрого приходом заблєсла в серці кожного доброго сина гр. кат. церкви цілком слушна надія на красу її будучність, кинув ся в нутрі сеї ж церкви страшний гриб, який точить найживотніші тканки її організму. Ціліський божий рік шаліє на лоні нашої церкви завзята, безпардонна боротьба сил тьми проти світла і правди... Від року повстали з посеред нас ріжні перевертні, ворохобники, справдешні церковні революціонери, які словом і письмом проповідують бунт і ненависть проти законного наставника нашої церкви в новій вітчині, які внесли анархію у нашу церкву, які її заблагнали і заважудили.

І хтож то є сим родом лукавим і козлом розвотрим, сими справдешніми *enfants perdus* — затраченими дітьми гр. кат. церкви під сучасну хвилю? Я мислю, що пановні читачі й самі відгадалиб. Се головні проводирі, перевелєбні і не превелєбні янічаре „славного“, колись гр.-кат. „Соединенія Гр. Кафт. Русских Братств“, се юдействующі масони, се чорносотенна кліка, яка, визувшись із всякого людського почування, зовсім озьвіріла. — І звідки-то, шановний читачу, могла взятись у сих проводирів із Соединенія така божевільна завзятість, така безлична сьмілість і неперемірчивість средств в борбі і нагітці на гр. кат. єпископа, що вони не завагались навіть пійти в розріз із дисципліною і законами католицької церкви; що їм не було лачно стратити се ім'я „католик“, що вони не убоїлись навіть входити в конпахти з нехристом Берком (про се була широка стаття в попереднім числі Свободи) на се, щоб лише доїхати і повалити гр. кат. єпископа. Я не раз над сим думав і старав ся достежити причин сеї безглуздної очайдушності тих превелєбних і світських панів, які піднесли крамолу проти нашого Владика, но по правді кажучи, я ніколи не міг дійти до першого же рела, звідки б сі причини могли випливати. Во ї розгляньмоєсь трошки в сих причинах.

Спочатку, як наші янічаре зачали лиш показувати свої ріжки, мені — скажу отверто — приходила до голови думка, що може Ап. Делегат прихильєть ся на їх сторону та, що вони, вважаючи папського представника в Америці за свою „гекубу“, як пише *Magyar Zaszlo* (ч. 38 с. р.), набірались чим раз то більшого розмаху і відваги до борби проти свого єпископа, числячи як не на поперте, то бодай на примикане очей в горі. Но показалоєсь, що моя гадка була цілковито фальшива, бо фактом є, що Впреосєв. Фальконіо, пізнавши з ким має до діла, відвернув ся від них з найбільшою погордою і доносів, роблених ними на нашого Владика, він не хоче ані слухати ані приймати. І не тільки, що відвернув ся Ап. Делегат з призирством від наших чорносотенців, але й осудив їхню безбожну роботу так, як міг лише осудити католицький достойник, що розуміє духа церковних законів і силою свого уряду стоїть на їх сторожі. Іменно, коли пам'ятна депутація, вислана останньою конвенцією Р. Н. С., розказала йому трошки обширніше, як то „славно“ подвизають ся, грецько-католицькі „головачі“ „Греко Кафт. Соединенія“, Ап. Делегат заявив без обиняків, що сьвященники, які воюють публично скандальним способом проти свого кат. єпископа, ніяк не можуть зватись католицькими сьвящениками. Справозданє сеї депутації Р. Н. С. було оголошене в 34-ім числі „Свободи“ і, я гадаю, що читачі пригадують собі його дуже добре. — Одже не можна навіть припустити, щоб наші перевертні, яким Ап. Делегат віддав зовсім слушно право на

назву „католик“, а які на ділі перейшли в Юдео-масонський табір, могли мати якусь точку опертї у представника Апостольської Столиці в Вашингтоні.

Не раз родилась в мені й така думка, що може тутешні айришські єпископи стоять за плечима нашої чорносотенщини тай, що вона, покладаючись на їх заступництво, пустилась в так „шалений танець“ проти гр. кат. єпископа. Но я переконав ся, що й ся думка є зовсім ошибочна, бо тутешні латинські ерархи респектують як слід нашого єпископа і пересвідчившись, що двох господарів не може ридити добре одним домоівством, вони віддали всю власть у його руки і взагалі вважають нашого єпископа як рівного собі по чину достойника... Впрочім, хоч-би Айрищі не були навіть так конче прихильні нашому єпископови, то вони є прецінь надто добрі і людяльні католики, щоб могли дозволити на такі нечувані в католицькій церкві оргії, які виправляють матадори від Соединенія з нашим Владиком, і посуджувати їх о якусь співзучаст в акатолицькій роботі згаданих нечестивців значилоб тільки, що кидати на них найчорнішу клевету...

Або чи можуть теперішні проводирі Соединенія заслонюватись прим. такою покріпкою, що вони, поборюючи єпископа, творять волю народа, або що добро народа і церкви лежить їм на серці. Ні, і безусловно ні! Беручи загально, наш народ має ще віру в свій серці і яку-таку пошаву для своїх духовних слуг — ну, і ніхто не може нашому народови закинути, щоб він сам розпочав сю шалену сорбу проти свого Архипастиря і церкви, яка (борба) днес шаліє, щоб він сам був причиною сеї тяжкої хороби, яку наша церква в Америці тепер переживає. Наш народ має вже сеї борби із-за церкви і безурядовиці в ній по самі уха і йому обмерзла вже ся церква, коли видить, яке в ній пекло заведось; він хотів би вже бачити, щоб обрїй над нашою церквою вже раз прояснив ся, щоб благодатний промінь сонця її осяяв... Сю борбу розпочали і герштами сеї борби єсьте ви, маститі панове із Соединенія, що пасете собі черева кєрвавицею сего народа, а в заплату за се ви його цькуєте, баламутите, бунтуєте і ведете на манівці. І коли народ не повстав ще проти вас, панове лже-пророки в реверендах і без реверенд і не візвав вас до строгого обрахунку за цілорічну вашу чорну діяльність, яка нанесла йому сором перед чужими народами в Америці, то можете се завдати лише сій обставині, що страшна ще духовна темрява царює між нашим народом, що він ще не обтрїпав ся із старокрайового одубія і оспадости, що він ще не позбув ся сеї потульности, яку виробило в нїм вяке хрещене і нехрещене панство в його старій батьківщині... І коли нинішні матадори Соединенія мають ще чолю декламувати, що любов до нашої церкви і народа спонукала їх стати проти свого Владика і що з сеї лише любови вони ділають те, що ділають, то так само може чванатись і дїявол, що він з любови до людського роду коїть зло на світі і з сеї любови тягне людські душі у геєнну кромішню. Коли вони люблять своїх „вірнікох“, то певно сто разів більше люблять їх „шкуру, а не душу“ — як каже наш безсмертний Тарас. Бо як би вони любили душу, то певно не стали б ся були самі масонами і не були б дали такої страшної ослазни нашому бідному народови. А щоб служити на-мацальним, як то кажуть, доказом їхньої любови спеціально до гр. кат. церкви, я пригадаю лише хоч-би сей загально звістний факт, що коли побачила світло дня була для нашої церкви в Америці, вони витирали перед покої і засипували Ап. Делегата скаргами на нашого єпископа, що він, мовляв, не повинуєть ся Римови, і не хоче проголосити і ввести буллоу в жите, а тимчасом, мимоходом кажучи, кричали в „Американском Русском Вїстнику“ на всі заставки, що наш єпископ зрадник, запроданець, ошуканець, що він сам буллоу випросив і т. д. і т. д. Отсе „некрєнная“ любов до гр. кат. церкви, а й отсе характерність!...

Одже безусловно і на жаден спосіб не можна повірити в се, щоб проводирами Соединенія руководила воля або любов до народа і церкви в їхнім завзяту-цім бою з нашим Владиком, (Конець буде).

3 нагоди надходячих виборів

І отсе наближаєся пора, день найважливіший в життю нашої держави, то є вибір президента на чотири роки. Поміж нашими емігрантами є вже споре число таких, що стали тутешніми горожанами та як такі, будуть мали право віддати також і свої голоси, та хоч в малій частині причинити ся до побіди сього або того кандидата. Щоб однак ці люди не ішли на сліпо за агітаторами поодиноких партій, але коли голосують, щоб голосували свідомо і з переконання лиш на ту партію, яка після їх думки покажесть ся для них найгарнішою, тому тут подаємо декілька уваг. Гадаємо, що в своїй задачі виявимо найліпше, коли подамо за рядом платформ усіх тутешніх політичних партій, а осуд і вибір, кудю йти, полишимо самим голосуючим.

Як звісно, є в Злучених Державах 5 політичних партій, які поставили своїх кандидатів, а які після своєї сили наступають по собі в слідуючій порядку: 1) партія республіканська, 2) п. демократична, 3) п. еоціалістична, 4) п. протібіціоністів і 5 п. незалежна. Кожда з них в виду надходячих виборів прийняла якусь платформу, де висказує свої жадання, свою програму після якої поступатиме на случай вибору свого президента. Ми в рамках отсеї статі перейдемо по черзі в висше поданім порядку платформи усіх партій, лишаючи — як уже вазначено — вибір вільній волі кожного голосуючого.

I. Платформа республіканської партії
принята на конвенції в Шікаго, Ілл. дня 16 го червня с. р.

У вступних точках висказує ся історичні здобутки своєї партії, як знесення невільництва, удержане Унії, розширене посіlostий, установлене ґрунтово-фінансової системи, розвинене торгівлі і промислу та поставлене американського народу на почетне становище поміж народами світа.

Під впливом республіканських кличів став американський народ найбагатшим на світі. З хвилиною повстання республ. партії загальне багатство лише в часі одної генерації піднесло ся до 110.000.000.000 так, що четвертина усього майна світа належить до Злучених Держав. Держава має великанські посіlosti обіймаючи простір трьох міліонів квадратних миль, переповнені невичерпаними багатствами, які лише ждуть на капітал, щоб видобути ся з укрятя. Республ. партія узнає право усіх горожан до користання з тих багатств.

Результатом здорових і сильних підстав, на яких спочиває торгівля і промисл Злучених Держав а які говорять за захованем республіканської політики, є запобігання уряду проти паніції та теперішньому застою. Демократичний напрям в даних відносинах спричинив би лишень загальний упадок.

З вибором на уряд президента Will. McKinley-a і покликана в сей спосіб республ. партії до кермовання державою народ амер. дав доказ своєї зрілості і політичної мудрості. Доказом сего є много ухвалених і переведених устав. Як приклад нехай послужить ухвалені устами о обігу банкнотів, установлене народної монетарної комісії, право відвічальності правдодавців і власти, скріплене армії і фльоти, заказ уживання дітей до праці в дистрикті Колумбія, нові приписи для машиністів і палачів залізничних і т. д.

Сторонництво республ. жадає ревізії цлової тарифи, яка має наступити на спеціальнім засіданню по виборі президента. Поміж Зл. Державами а Филиппинами має наступити вільна виміна продуктів з обмеженням доставки цукру і тютюну.

Уладжене поштових кас ощадности є корисне зі вгляду догідностей для населення і заохоти до ощадности.

Сторонництво республ. мимо опору демократів перевело антигустову уставу Шермена. Та устава показала ся вельми позиточна, однак треба єї було доповнити різними пізніше ухваленими додатками, щоб федеральному урядови дати спримогу контролі над трустами.

Республ. партія підпирає ухвалу перевозових тариф і виступає проти упривілейованим цінам і знижкам. Ухвала, яка постановляє, аби уряд мав право контролювати книжки і рахунки залізничних компаній вважає ся вельми важною.

Ухвалені устами о відвічальності залізничних компаній за жите і здоров'є машиністів, управильнене годин праці для телеграфістів, та заложене мирових судів для рішання спорів поміж залізничними компаніями і робітниками є узане через партію республ.

Республ. партія стає в обороні робітників, жадає заведення осьмигодинного дня праці, підвищення платні, недозволує на працю дітей, жадає розслідування відносин, серед яких працюють жінки та усталена плати для телеграфістів. Послідній конгрес визначив суму \$150.000 на кошта установлення комісії, яка має розслідувати причину так частах нещастя у майнах. Республ. партія вважає своєю задачею удержати

повагу, безпартійність і нетикальність судів так стейтових як і федеральних, як і заховати власть судів через точне переводжене засудів.

Звертає ся дальше пильну увагу на фермерів, позаяк від їх добробуту зависить розвій краю. Дотепер рсбив уряд республ. усе, щоб піднести рільництво; безплатне доручуване листів на фарми буде продовжувати ся, з власних фондів буде поліпшувати ся дороги а уліл фермерів грішми в тих будовах буде степенно зменчувати ся.

Попирає ся нігрів. Партія ся дала їм уже волю і горожанські права.

Республ. партія годить ся з державною адміністрацією в цілі заховання і уміркованого уживання багатств краю. Охорона лісів, засаджуване лісами і наводнюване пустарів, сушене мочарів попирає ся. В сей спосіб узискані обшари має віддати ся рільникам. Рівнож жадає ся закладання портів по великих озерах.

Шістдесятій конгрес ухвалив різні устами тикаючи ся піднесення армії і фльоти. Міліцію узане складовою частию армії; укріплено нові стації для фльоти. В шпиталях і на кораблях уладжено корпус дозорчинь хорих. Ухвалено будову двох нових воєних кораблів, десять торпедовців, трех кораблів до перевозу вугля і вісім кораблів підморських. Зл. Держави живуть вправді в згоді з цілим світом, однак мусять бути приготовані на всяку оевентуальність.

Партія республ. годить ся на охорону американських горожан і їх інтересів за границею.

За часів адміністрації республ. партії зросла торгівля з заграницею до небувалих розмірів і доходить тепер до суми 3.000.000.000 дол. річного обороту. Зл. Держави заключили тепер угоду з полуднево-американськими республіками сотворюючи в сей спосіб ще ширший ринок до збуття своїх плодів і виробів.

Дипломатія стремить до сотворення мирових судів і запевнення вічного мира. Заключено трактати з державами, після яких усі непорозуміння мають рішати мирові суди.

Задачею республ. п. є піддержувати торговельну маринарку.

Уряд республ. піклує ся, щоб ті, які проливали свою кров на полях битв мали запевнену будучність а також вдови і сироти по них повинен край удержувати своїм коштом.

Респ. п. старає ся, щоб заведено цивільні устами, збільшено число урядів і урядників.

Дальше єї задачею буде підпирати удержане загальної гігієни, закладане шпиталів і помножуване лікарських сил.

В інтересі розвою гірничого промислу уряд республ. має на цілі сотворене осібногo гірничогo виділу при федеральнім уряді.

Республ. уряд освободив Кубу, завів лад на Филиппинах і Порторіко та розпочав будову панамського перекопу. Стремить дальше до сего, щоб мешканцям Порторіка признано горожанські права Зл. Держав. Канал панамський є великанського значіння для краю.

Рівнож жадає ся щоб території Мексики і Арізона прийнято до звязку Унії, як осібні стейти.

Жадає, щоб 12 го 1909 року в цілім краю обходити як найбільше світло столітню річницю уродин Абр. Лінкольна.

II. Платформа демократичної партії
принята на конвенції в Denver, Colo. дня 10-го липня с. р.

Ми, представителі дем. партії в Зл. Державах стверджуємо вірність засадничим уставам нашої партії.

Численні досліди виказали вісуге у представителів рабункового багатства, в виду чого мусить ся порушити совість народу і вівати до увільнення уряду з кітків тих усіх, що зробили його знярядем в руках упривілейованих корпорацій. Люд мусить дійти до власти а адміністрація з усіх своїх відділах мусить принеровити ся до клича Джеферсона. „Рівні права для всіх — для вікого якісь спеціальні привілеї.“ Чи народ має рядити? Се є головна задача і відповідь, що насуває ся під увагу.

Праця і суди. Суди суть підвалиною нашої свободи і не уступимо перед нічим, щоб удержати достоїнство судів. Партія демокр. бере за але п. республ. пробу видавання фальшивих судових заказів. Се викликає брак кошанованя для судів. Одинокою підставою на якій може спочивати незаймавість судів є безвладна справедливість, охорона життя, особистої свободи і майна горожан.

Досвід показав що є річку доконечною змінити дотеперішні права тикаючи ся заказів судових і партія дем. поновлює свої жадання в тім вгляді висказані в платформах з рр. 1896 і 1904.

Щораз то більше скріпляючи ся промислові корпорації приневолюють робітників до гуртованя ся в фахові організації з цілею охорони місця для члена і поліпшеня платні. Демокр. пар. узнає конечність сих організацій, які цілком не загрожують розвоєви промислу. Освідчає ся за 8 годинним днем праці в усіх відділах рядових робіт.

П. дем. з'обов'язує ся до переведеня в конгресі права хоронячого жите робітника приневолюючого дану корпорацію до винагороди за каліцтво або смерть понесену підчас праці.

Демокр. п. з'обов'язує ся до сотвореня робітничого міністерства, яке булоб посередником і залагоджувало спірні справи поміж працею а капіталом а в якого склад входив би гірничий відділ.

Арбітральна власть предсідателя. Палату репрезентантів установили батьки конституції і вона має бути виразом опінії народу і має бути відвічальна перед народом. Однак за часів власти республ. показало ся, що більшість парламентарна не має ані права ані нагода перевести свою волю в виду предсідателя який самовільно рядить сорадами і ухвалами. Дем. п. жадає, щоб палата репрезентантів була і дальше дорадочною репрезентацією і була контрольована більшістю народних репрезентантів а не самоволею предсідателя. Дем. п. з'обов'язує ся перевести таку ухвалу, що сорадами буде кермувати більшість членів і вони будуть мати контролю прав.

Оголошуване видатків на вибори. В цілі положення тами усяким перекупствам і шахрайствам, демокр. партія ставить внесок, щоб ухвалити таке право, котре карало-би вазницею кожного федерального урядника, колиб показало ся, що аби він сам, або якась корпорація причинила ся грішми до вибору президента, віцепрезидента або якого члена конгресу. Дем. п. винує республ. п. за не ухваленє своєї устави на посліднім конгресі. Демокр. послі поставили в конгресі внесок, щоб усі кошта виборів оголошували публично — до чого республ. не допустили. Демокр. партія рішила перевести таку уставу, яка не дозволить корпораціям ані поодиноким людям складати такі суми на виборчі цілі, які будили би підворіне перекупства.

Стейтові права. Партія дем. держить ся за сад Джеферсона, який ясно заявив, що уряди поодиноких стейтів належать підпирати в усіх гадузях, обнимаючи їх внутрішні справи, бо лиш тоді вони будуть зашитою від виступів республіканів. Права звязкового уряду що до регуляції міжстейтової торгівлі і знесенє монополів повинні бути обняті державним законодавством через спеціальні додатки.

Ощадність в адміністрації. Республ. конгрес на посліднім засіданню дсволив на видатки в сумі \$ 1.008.000.000, що перевищає видатки минувшого року о \$ 90.000.000, і заповідає недобір сего року в висоті \$ 60.000.000. Демокр. партія пятає се непотрібне розкидуване народних грошей, вважає оо за проступок прота міліонів робучого людю а яких заробітків сю суму будуть стятати через підвиспуване тариф і иньші безпосередні системи податків. Жадає ся отже, щоби раз припинити се розкидуване грошей та завести стислу ощадність в усіх відділах адміністрації.

Урядники. З величезним побільшенем видатків збільшились ся і число урядників. В минувшій році сотворено 23.784 нових посад, які потягнули за собою \$ 16.156.000 коштів, а в послідних 6 літ республ. адміністрації загальне число ново креованих урядів дійшло суми 99.319 які коштують околo 70.000.000 дол. підчає коли за урядованя Cleveland-a і McKinley-a утворено всего лиш 10.279 нових урядів коштом \$6.000.000. Уважає ся творене нових посад за непотрібне.

Тарифи. На сім пункті партія демокр. сходиться з п. республ.

Справи банкові. Паніка в 1907 році не маюча найменшого льогічного витовкуваня повстала в 10-літнім періоді панованя республ. партії і виказала, що партія є некомпентна до оборони прав загалу. Край був так стисло залучений в улицею Wall в Нью Йорку що гріхи спекулянтів відбили ся на цілім народі. Тому силку повинно перейти в конгресі право змінююче підставу банкових оборотів і даюче іб міліонам банкових депозиторів опіку для їх ощадностей.

Демокр. партія запевнює, що установить права, щоб народні банки мали відповідний капітал потрібний до скорих виплат. Освідчає ся за поштовими щадницями, які урядови принесуть достаточний дохід потрібний до контролюваня приватних оборотів. Жадає ся підвижки кавції банків стейтових і народних, так, щоб нарід міг бути цілковито забезпечений.

Трусти і монополі. Всякі приватні трусти і монополі суть шкідливі, бо збивають промисловоторговельну індивідуальність і конкуренцію. Тому жадає ся скріпленя прав против трустовим магнатам і заведенє прав заказуючих істнованя монополів.

Желізницї. Демокр. партія заявляє, що конгрес має право випрацювати уставу контролі над міжстейтовою торгівлею і виконувати сю контролю в обсягу своїх границь. Жадає ся управильненя залізничної тарифи, та ухваленя устави, якаб заказувала веденє поодиноким залізничним компаніям конкуренційної війни через знижуване і підвищуване цін за переїзд і перевіз.

Бюро здоров'я. Стремить ся до з'організованя усіх істнуючих приватних санітарних інституцій

в народне бюро публичного здоров'я з власттю уважати і піклувати ся санітарними умовами по фабриках, копальнях, та над всіма інституціями повстають під юрисдикцією федерального уряду.

Опіка над горожанами. Поручає ся оправедливу і дозволу правом опіку над горожанами так в краю, як і за границею, однаково як уроженцям так і натуралізованим без різниці віри і раси. Пашпорт горожанина Зл. Держав буде його забезпеченням і в разі покривдження уряд постоїть за ним.

Почтові дороги. Обіцяє ся поміч стейтовим і локальним властям при будові і удержуванню поштових доріг.

Панамський перекоп. Він омає ся великим зоренням і тому поцарає ся його спільне викінчене.

Вибір сенаторів. Жадає ся щоб вибрано сенаторів через безпосереднє голосоване і се має бути вступом до інших народних реформ.

Oklahoma. Приймає ся і ставляє ся єю поруч других стейтів.

Доходовий податок. Попирає ся заведе до доходного податку, уважаючи се за часті загальної доходної системи та стремить ся до сего, щоб конгрес на засаді прав конституційних назначав доходний податок в відношенню до доходів так поодиноких осіб як і цілих корпорацій.

Торговельна флотта. Дем. пар. е за збільшенням американської торговельної флотти без накладання нових додаткових податків на народ і без черпання з публичного скарбу.

Флотта. Демокр. пар. е за удержанем відповідної флотти, позаяк се лежить в інтересі держави, щоб Зл. Держави розпоряджали відповідною військовою флоттою в цілі оборони прав американських горожан.

Цивільна служба. Права такою чи ся цивільної служби повинні бути слухні і точні і лиш здібність до служби повинна рішати о прийнятті і аванзі.

Пенсії. Узнає ся потребу виплачування емеритур як виповнене акту справедливості для живучих ветеранів, однак стремить ся до увільнення краю від неоплатності удержування великої сталої армії.

Рільничі і механічні наукові заведення. Жадає ся збільшення числа рільничих і механічних заведень наукових і підпирає ся гадку уряджування дослідних стацій в обсягу рільництва і механіки.

Аризона і Новий Мексик. Жадає ся замінення цих територій на стейти.

Пасовиска. Уважає ся за потрібне перевести регуляцію публичних земель зі взгляду на користане населенням зі свбідних пасовиск на публичних грунтах, по лісах і інших резерваціях.

Аляска і Порто Ріко. Жадає ся для людности Аляски і Порторіка повних горожанських прав і привілеїв нарівні з усіма горожанами Зл. Держав.

Телеграми і телефони. Демокр. партія стремить до потвердження права, яке регулює податки і умовини службові телеграфічних і телефонічних компаній.

Еміграція з Азії. Демокр. пар. відносить ся приязно до чужоземців перебуваючих в границях Зл. Держав але супротивляє ся впусканню азійських емігрантів, які не можуть злити ся з тутешнім населенням і яких присуність е причиною дипломатичних непорозумінь з орієнтальними властями.

Гавайські острови. Попирає ся принаровнене прав Зл. Держав до новонабутої території, островів Гаваї, в тім напрямі, що землі публичні тої території мають бути ужиті в користь поселених в даних місцевостях людей (homesteaders).

Філіппини. Дем. пар. п'ятує проби імперіалізму, і уважає се за блуд до не дарованя, позаяк місто дати силу, заплутують держву в величезні кошти і ведуть народ до виречення ся основаної засади рядження ся самим собою. Тому жадає ся безпорокового оголошення незалежності філіппинських островів а уряд повинен задержати лиш такі точки, які суть доконечні як вугльові стації для флотти.

Заграничні патенти. Дем. пар. гадає, що коли горожанин Зл. Держав який має американський патент в чужім краю мусить виробити собі також і місцевий патент, то ті самі обмеження належать ввести в Зл. Державах і для горожан чужих держав.

Лісна служба. Дем. пар. налягає на адміністрацію, викоренити надужитя і щоб дистрикти призначити до рільництва відділити.

Натуральні багатства. Дем. п. повторює своє бажане обняте попередніми платформами такою чи ся внутрішнього роввою і удержання натуральних багатств краю. Жадає ся охорони лісів, дібр державних, вугля, заліза і нафти, від контролі монополістів роввою водних доріг, наводнювання пустарів, осушування мочарів і регуляції рік. Тими роботами дем. п. привневолює усі уряди до беззастанного діланя так само стійно як і кооперативно.

III. Платформа соціалістичної партії

принята на конвенції в Шікаго Іл. дня 10-го мая с. р.

Загальні жаданя партії висловлює ся як слідує:

1. Народною власністю мають бути: залізниця, телеграфи, телефони, кораблі і всі други средства транспортаційні і перевозові.

Народною власністю має бути промисел з'організований на народних підставах, щоб конкуренція не підривала його існування.

3. Побільшене публичного майна через влучене копалень, камінюломів, жерел нафти, лісів і водної сили (water power).

4. Умітне лісне гасдівство в лісистих околицях і осушене болот.

5. Цілковита свобода слова, преси і згромажень.

6. Релігію має трактувати ся як справу особисту, залежну тільки від індивідуальних поглядів. Клерикалізм не може бути толерований як сила в політиці, ані не повинно бути виріжнювання в користь численних релігійних сект.

7. Помішене умовин праці для робітників через скорочене годин робочого дня в пропорції до збільшеної продуктивности машин. Забезпечене для кожного робітника відповідного числа годин відпочинку, о скільки се покаже ся можливим, як також півтора дня в тижні з неділею включно. Улаштоване більшого надвору над фабриками. Заборонене працювати жінкам в тих відділах промислу, які шкідливі для здоров'я і моральності. Заборонене працювати дітям нижше 16 літ. Знесене публичної дободійности а на се місце примусове забезпечене від: безробіття, недуги, нещасних випадків, каліцтва і смерті.

8. Побільшене спадкових податків розкладаних в пропорції до суми записів і блискості посвояченя.

9. Збільшене доходного податку.

10. Політичне рівноуправлене жінок, право ініціативи; пропорціональної репрезентації і права відклику до загалу.

11. Знесене сенату.

12. Знесене права, силою якого президент може поставити своє „veto“.

13. Поправлене конституції більшістю голосів.

14. Пановане більшоти. В усіх виборах, де ні один з кандидатів не дістав переваги, голосоване має повторити ся.

15. Приняте дальших мійр в kwestії загального образования і консервованя здоров'я. Піднесене теперішнього едукційного бюро до гідности департаменту і створене департаменту публичного здоров'я.

16. Відокремлене теперішнього бюро праці від департаменту, промислу і праці (Commerce and Labor) і винесене бюро праці до гідности департаменту.

17. Усі судії мають вибрати ся народом на коротенькі речинці і аж до зложеня своєї влади мають бути контрольовані через дотичне праводавство.

18. Вільна судово адміністрація. В відозві до з'організованого робітництва обіймає партія усі відділи праці. Звернувши увагу на що раз то ростучий антагонізм поміж працею а капіталом виває ся до дальшої боротьби.

Зазначує ся факт, що право і конституцію допче ся, мілітарний деспотизм заострює ся, правні мордисть розважувати з тої точки задивлювань. Діяльність „open shop“ е дуже часто пробую замкненя фабрик для праці і взагалі усі дані вказують на се, що право існує лишень в користь капіталізму. Відозва кінчить ся як слідує: „В отсю важку хвилину соціалістична партія пригадує з'організованим робітникам, що вони мають право голосованя і можуть користати з політичної сили. Несправедливе рішене найвишого суду може бути звалене, арбітральні практики міліції можна припинити, нищене прав робітників можна задержати через спільну акцію усіх робітників в день виборів.“

IV. Платформа прогібіціоністів (партії тверезости)

принята на конвенції в Columbus, Ohio. дня 17-го липня с. р.

Платформа складає ся з п'ятнадцяти слідуєчих точок:

1) Конгрес е обовязаний в сей спосіб змінити параграф федеральної конституції, щоб було заказано вироблювати і продавати алкогольні напитки у всіх стейтах Зл. Держав. Напої мож продавати лишень в аптеках як лік.

2) В дискреті Колумбія як також в інших дистриктах і територіях має рівнож се заказати ся.

3) Податок федеральний на алкогольні напитки має бути відкликаний і має заказати ся перевіз напитков так залізницею, як поштою і кораблями.

4) Сенаторів має вибирати ся загальним голосованем.

5) Має управильнити ся доходи і спадкові податки.

6) Заведе почтових щадниць.

7). Урегульоване інтересів різних товариств і заказ закладання трустів.

8). Створене сталої ценової тарифи.

9). Поборюване торгівлі живим товаром.

10). Управильнене устав тикаючих ся супружеств і розводів.

11). Охорона робітників і судово відвічальність фабрикантів.

12). Судам має надати ся право контрольованя пошт.

13). Право заборонює працювати дітям по фабриках і копальнях.

14). Право голосованя має огранічити ся лиш на таких горожан, які вміють читати і писати та говорити по англійськи.

15). Охорона натуральних багатств краю перед нищенем їх спекуляцією.

V. Платформа Незалежної Партії.

принята на конвенції в Шікаго Іл. дня 30-го липня с. р.

Партія заявляє ся за безпосередню номінацією народом усіх урядників, щоб в сей спосіб усі горожани могли брати уділ в публичнім життю та видістати ся в під опіки політичних „боссів“, які днес радять.

Народови належить ся ініціатива (ставлене білів) і референдум (загальне голосоване) над внесками, які мають дістати правну силу в усіх тих случаях, в яких ходять о уділене позволеня на ведене певних підприємств та о інших привілеїв.

Народови прислугує право усунути недогідного урядника.

Платформа в цілому рішучостю виступає проти теперішньої виборчої системи, яка аж вона перекупствами.

Вимагає ся ощадности в усіх відділах адміністрації.

Необхідне е таке право, яке б раз на завсідни перешкодило надмірному громадженню ся багатств в руках одиниць або трустів.

Права „injunction“ стосовані підчас непорозумінь робітників з капіталістами мусять бути знесені.

Жадає ся заведення 8 годинного дня праці для всіх робітників: урядників федеральних.

Поручає ся центральний банк, котрий заний би ся обігом паперових банкнотів.

Ця мусить піддати ся ревізії і то в сей спосіб, щоб користь з них приходила для народу.

Поручає ся судову палату для справ впливаючих з містейтовою торгівлю.

Трусти мають бути знесені.

Залізниця переходить на власність держави; так само усі други інституції, що служать для добра загалу.

Належить завести почтові щадниці і поштову пересилку папок.

Пільні дороги має поправити ся.

Цензура поштового департаменту має підлягати судовій ревізії.

Торговля фермерськими продуктами при помочи біржі і подібних інституцій має бути заборонена.

Має завести ся Народний департамент, який має піклувати ся санітарними відносинами в краю.

Пожаданим е огранічене азійської еміграції.

Платформа виступає проти військової флотти а за се освідчає ся за будовою каналів і за охороною лісів.

„ОПЛАТИТЬ СЯ ПОБАЧИТИ“

„Театральне Представлене“ яке устроюють українці в Тайлор, Па. на дни 28-го жовтня с. р., т. е. в середу перед „Mitchel day“ в галі Johna Otta при Union Str. против руського штепу п. Збудовського.

ПРОГРАМА:

1. „ЦІКО СВАТ“

Іцко, арендар п. Д. Іванців
Ксеня, вдова п. на М. Класнича
Галка, сї донька п. на А. Головач
Янів, вуйко Галі п. Г. Олійник
Федь, суджений Галі п. К. Сенюк
Федорович } авант п. Л. Сенюк
Бакларенко } Галі п. Я. Сенюк

2. НА СТАРОСТИ ЛІТ“

Данило, сусід п. Л. Довгий
Семес п. А. Александр
Петро, син Семеса п. К. Сенюк
Олекса, мол. син п. М. Терпильцев
Галка, ж. Петра п. на М. Класнича
Івась, синко Петра п. Шумейко
Василь, приятель п. Михайлиш

3. „ТАРАСОВА МОГИЛА“

Подорожний п. Я. Сенюк
Хлопчина п. С. Головач
Старець п. Ф. Трач
Режисер, п. С. Збудовський.
Межи актами буде Деклямація і „Монольо“.

Буде досить сьмішного, багато і поучаючого.

Ціни місць: 30, 20 і 10 цнт.

Початок точно о 8 вечер.

Дохід на закуплене костюмів до „Вфлемської Ночи“.

ДУЖЕ ХОРА ЖІНКА.

Пані Бальбіна Лозорка з Аленпорт, Па. довгий час хоріла. Вона про се так говорить:

„Я хоріла на жолудок так, що не могла нічо їсти а попри се діставала наглі, сильні серпцові атаки, про які я гадала, що вони туй туй перетнуть нитку мойого життя. І тоді пораджено мені уживати Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина і показало ся, що воно було для мене одним ліком. Дуже велика шкода, що так багато людей не знає про дійсну вартість сього ліку.“

Так, се дійсно величезна шкода, бо люди тоді в усіх недугах органів травлення не шукалиб ніколи ніяких інших ліків. Се вино привневолює жолудок до травлення, скріплює нерви і очищує кров. Коли лишень потребує поради в якій небути не дузі то сейчас пишть до:

Jos. Triner

616—622 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

ЧИТАЙТЕ ГАЗЕТУ

„СВОБОДУ“!

"SVOBODA"

(LIBERTY)

December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
124 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of
America.

Rev. P. Poniatyshyn,
Superintendent.

324 Washington Ave.,
Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York

K. Kirczow, manager.
184 Hudson Str., New York.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on
application.

Entered as second-class matter

"Свобода"

газета для руского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союза“,
виходить щотижня в четвер і
коштує:

в Америці на 12 місяців... \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців... \$1.00

Оплачувати газету треба все-
гда з гори.

Гроші треба посылати в ре-
дигуванім листі, або через
експресовий, або поштовою по-
моу order (моні ордер). Money
order, то є карточку, котру діста-
єте від почтара або агента на
експресовім офісі, пішліть нам,
бо без того ми не годні гроший
дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
124 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змі-
нити мусить подати нам, крім
поштового, також свій старий адрес.

Робітниче питане.

Заводові спілки.

III.

Спілки фахових робітників,
або як їх зовуть заводові
спілки, по англійськи Trade
Unions, по французьки Syn-
dicats ouvriers, по італій-
ськи Societa operariae і тим
подібні товариства, в які
модерний робітник вляє ся
для оборони і охорони сво-
їх інтересів зачисляють ся
в нинішні часи до спеці-
альної групи фахових то-
вариств, мнмо того що
вони від властних фахів, які
заступають, значно різнять
ся. Давнішні заводові ор-
ганізації, або цехи, се були
стоваришеними людьми, які
працювали в данім фаху.
І так були цехи столярські,
ковальські, слюсарські, кра-
вецькі і т. д. Вони були
стоваришеними приступни-
ми лишень для тих людей,
що обрали собі сей даний
фах, а люди з других фа-
хів не мали до них при-
ступу. Модерні заводові
спілки є щось більше як
се. Вони суть союзами ро-
бітників, отже таких заво-
дових товаришів, які ціле
своє житє в однім обсягу
мусять працювати, та які
не мають ніякої спромоги
ані можності вирвати ся
зі свого „фаху“, то є які
не можуть так як давній-
ше, стати з часом челядни-
ками та майстрами. Давній-
ша єдність поміж майстра-

ми а їх робітниками зістала
піврвана. В кождім фаху, де
панує капіталістична про-
дукція днесь суть остро
визначені греніці поміж
групами підприємців а
робітників. І се є лиш за-
бавка, самообман, наколи
говорить ся приміром про
фах „ковальський“ і в тім
фаху добаує ся якусь
єієрархію, складаючу ся
заваром з стократних міліо-
нерів і звичайних робітни-
ків. В тім власне лежить
ціла різниця поміж тепе-
рішнім а давнішим по-
рядком. Як сказано, да-
вніше був челядник буду-
чим майстром, а майстер
колишнім челядником. Днесь
поміж одними а дру-
гими повстала бездонна
розколина: оба стало ре-
крутують ся з цілком ріж-
них клас та робітників до
смерти лишить ся тільки
робітником. Отже заводові
спілки нинішних робітників
прибрали відмінний харак-
тер. І коли ми днесь хочемо
точно означити нинішні
заводові спілки, то в пер-
шій лінії мусимо з нати-
ском зазначити, що се є
союзни денних зарібників,
то значить союзи класові,
а потім доперва можемо
дати: які після заводу
діють ся на такі а такі
відділи.

Нинішні заводові спілки
мають дати зарібникови усі
користи впливаючі ві злу-
ки в організації, мають
бути його потішителем,
помічником і підпорою се-
ред важких житєвих умо-
вин. Вони мають розвинути
свою діяльність там, де
одній людині забраклоби
сили і відваги.

Вони отже мають стояти
на сторожі інтересів робіт-
ника і то — що конечно
мусить додати ся — в ра-
мах капіталістичного у-
строю. Се ограничене на-
лежить додати з того взгля-
ду позаяк заводовий спіл-
ковий рух відрізняє ся тим
власне ярко від соціаліс-
тичного, якого кінцева ціль
є вправді також охорона
пролетарату, але в сей спо-
сіб, що на місце капіталіс-
тичного устрою має прий-
ти в будучині устрій
соціалістичний. І се треба
приписати або грубій не-
свідомості або злобі, коли
хто не хоче признати ріж-
ниці поміж сими обима
соціалістичними запрямами.
Вправді — се не дасть ся
заперечити — оба напрями,
так заводових спілок як і
соціалістичних організацій
мають багато східних точок,
однак се значилоб цілко-
вито аргументувати з ясного
поняття соціалістичних явищ,
колиб хотіло ся оба сі
напрями підтягнути під
спільне мірило.

І коли ми хочемо сі то-
вариства уважати як заво-
дові і класові стоваришени,
то мусимо тут поминути
усе те, що вони дають
своїм членам в їх това-
риській житю. В економіч-
нім обсягу вони мусять
давати поміч робітникови
і його родині в часі при-
мусового безробіття 2) по-
міч робітникови в часі його
праці.

Першу точку сповняють
усі товариства з обсягу
так званих запомогових
кас. Їх робота полягає на
подаванню підмоги грошевої
або натуральними в часі не-
дуги, каліцтва, нещастя,
старости або смерти. Каси
запомогові, після усього, що
про них відомо, в початках
заводово-спілкового руху,
були одинокою задачею і
змістом сего руху. Вони
були одиноким цементам,
який членів стало вязав до
товариства.

Але мнмо сього, як ва-
жні були сі каси в істо-
ричнім розвою спілок, як
важну роль вони еще і
днесь відгравать в робіт-
ничих спілках, мнмо сего
однак вони не становлять
їх ціли. Такі асесураційні
каси можуть існувати існу-
ють не лиш тільки для
робітників. Такі Friendly
Societies в Англії. Societa
di mutuo Soccorso в Італії,
суть однак приступні і
для робітника і для уряд-
ника і рішника. І хотай
у них значний процент є
робітників то мнмо сього
сесе не має нічо спільного
з властивим соціалістичним по-
ложенем і рухом пролета-
рату. Днесь в деяких дер-
жавах значія кас упали
завдяки державному при-
мусовому обезпеченню. О
скільки сей перехід озна-
чає поступ і поліпшене до-
лі пролетарату, про се бу-
демо мати нагоду погово-
рити на иньшому місці.
Тут лиш зазначуємо, що
через се примусове обез-
печене робітників значіне
заводових спілок в зміслі
запомогових кас значно
зменшило ся. З другого
боку властивий соціалістичний
обсяг ділани заводових
організацій розвинув ся до
великого степені.

Коли хочемо се значіне
загальною описати, то мож-
на сказати, що воно поля-
гає на тім, щоби вигляди
пролетаря в відношенню до
його робітничих обставин
поліпшити. Стремлячи до
сього заводові товариства
поставили як свою першу
ціль: впливати на ринок
збуту в користь робітника.
Попит за працею і єї офі-
роване так само підлягає
вічним змінам як і попит
і продажа товарів, а узна-
ване сили робітника як
товар уже від давна уста-
вило ся. Робітник наймаю-
чий ся на роботу, вистав-
ляє свою силу, євої мяснї
на торг, щоб з ціни єї
продажи міг сам себе і свою
родину вижити. Після
правного висказу є се зви-
чайний контракт, силою я-
кого капіталіст вирентує
мяснї робітника за якусь
певну винагороду. Досвід
навчив, що ціна ренту є
зависима від ринку збуту,
то значить від сего, кілько
в одній місцевості є таких,
що готові суть продати свої
мяснї. Отже ходять власне
о се, щоб попит і збут так
уложити, щоб з сього ви-
ходила користь для робіт-
ника. До сего доходжено
з початку в сей спосіб, що
маси робітників вирівнува-
но. Треба було до сего
збирати статистичні дані,

який де є попит за робіт-
никами, щоб надмір їх в
однім місці пересунути
туди, де показав ся їх брак,
і на відворот. Се привело
до організації виказів пра-
ці, сеї першої і найеле-
ментарнійшої задачі робіт-
ничих спілок. Коли довіда-
но ся, що там а там
потрібно приміром 10 ка-
пельників, а тут знова
було багато таких, що не
мали роботи, то сейчас ви-
рівнувано єю аномалію. А
задачею заводової органі-
зації показало ся дати тим
десятьом практичну мож-
ність дістати ся на місце,
де був за ними попит; се
довело до організації запо-
могових кас на кошта по-
доржжя.

Але виказі праці і запо-
могові каси на кошта по-
доржжя могли існувати лиш
там, де йшло о вирівнане
робочих сил поміж пооди-
нокими місцевостями. Коли
однак показав ся загальний
надмір робучих сил над
попитом, то ті організації
показали ся невистарчаючі.
І тут появил ся потреба
ввести місто місцевого, ча-
сового вирівнане робучих
сил. Ходило о се, щоб
„надетатові“ робучі сили
усунути, а тим самим за-
нятим робітникам зменчи-
ти конкуренцію, а тим в
дальшій наслідку поліпши-
ти їх положенне. Але
се дало ся перевести лиш
тоді, коли збуваючим робіт-
никам не дозволило ся
працювати. Треба було
отже постарати ся, щоб
вони могли не працюючи
якийсь час вижити. І так
через сотворене підмоги
безробітним сповнено най-
важнішу задачу заводових
спілок. Тою підмогою отже
удержувано тих робітників,
які вправді роботи могли
і хотіли, але які в інтере-
сі своїх товаришів, не по-
винні були роботи. Тим
різнять ся та форма під-
моги від підмоги страйко-
вої і в своїй суті вона є
средством до поліпшеня
ринку збуту праці то є до
вирівнаня квантитативного
відношеня попиту до збуту.

Однак більшаючий до-
свід і роздумане довело
до висліду, що самим дер-
жанем рівноваги поміж по-
питом а збутом еще не
весь зроблено. Показало ся,
що усталежене робітничих
умовин не дасть ся пере-
вести чисто автоматично,
як приміром направлене
годинника, та що тут та-
кож ділають ріжні побічні
впливи. Аналогія зі сфери
торговлі сей погляд еще
більше усталила. Потрібно
лишенє приміром перейти
ся попри магазини в меб-
лями з візком повним також
меблів. Столяр який тяж-
дєнь в тиждєнь достарчає
там своїх виробів, за кож-
ним разом стріне ся з що-
раз то некориснішими
умовинами збуту мнмо того,
що не довозить ніякої
надпрограмової роботи. А
се чому? Во він є слабший
в тій боротьбі, в якій рі-
шає ся усталежене умовин
продажи. Во попит за пра-
цею а збут єї се ніякий
автоматичний процес, але

се боротьба поміж живими
людьми з цілком против-
ними інтересами. І тут для
заводових організацій від-
крили ся цілком нові пер-
спективи. Вони пізнали, що
їх задачею є не лиш впли-
вати на ринок попиту і
збуту праці, але також
вони мусять і піддержати
робітника в його боротьбі
з фабрикантом. І коли во-
ни з початку старали ся
впливати на ринок збуту
в користь робітника, то
тепер побачили, що вони
також мусять і скріпити
відпорну силу сього ро-
бітника.

До сего треба було пе-
редовсім пізнати слабї сто-
рони робітника. І се ско-
ро удало ся. Днесь знає
кожда дитина, що в борбі
у лутшу долю тому робіт-
ник є завжди слабшою
стороною, бо він є прине-
волений до скоршого а'у-
житкованя своєї робучої
сили, як капіталіст до а'у-
житкованя свого капіта-
лу, а в своїй ситуації сама
в себе випливає острійша
конкуренція робітників, як
капіталістів поміж собою.
Вправді в суті річи вони,
то є робітники і капіталіс-
ти суть завжди залежні
від себе, так як в вище
наведєнім примірі гандляр
без столара і навідворот
не може існувати, але все
такої в отім відношенню
столар завжди буде слаб-
шою стороною від гандля-
ра. Се саме відношене є і
між капіталістом і робітни-
ком. Перший може а дру-
гий ніяк не може ждати.
І з ходу обставин виийшла
задача заводових спілок:
1) старата ся о се, щоб
покинене місце через ро-
бітника, який є в можнос-
ти „ждати“, не ваяв
другий робітник і 2) ста-
рати ся о се, щоб сей
робітник, який „жде“, мав
що їсти.

В отих двох точках мі-
стять ся програма усіх
заводових спілок як орга-
нізацій боротьби о красшу
долу робітника. Що до
сего треба організації по-
одиноких личностей почу-
ваючих ся до спільности
інтересів, се ясно. Лишенє
тоді коли робітники одної
фабрики, одного міста, по-
віта чогось спільно, солі-
дарно домагають ся, жада-
ють лишень тоді, коли
вони а'уміють припинити
наплив робітників туди в
иньших місцевостях, ли-
шенє тоді вони зможуть
виконати першу точку, то
є, що опущені ними місця
полити ся незанаті. А
знова через заложене каси
вони дають одиноку спро-
могу вижити безробітних
і дати їм можливість ждати.
Де се ждане знова пере-
водить ся дійсно на під-
ставі якогось плану, то
там є застановлене праці або
страйк. Тому заводові ор-
ганізації називають також
страйковими організаціями.
Се є на тій самій підставі,
як би хтось нинішні війска
прим. назвав організаціями
для війни. Так в першій
случаю страйк, як в другій
війна не є остаточною ці-
лею організації, але лиш

средством до ціля. Заводо-
ві організації не мають за
свож ціль страйк, лиш по-
слугують ся ним тільки в
остаточности. Коли їм дасть
ся нагоду то вони охотно
перемінюють се средство
борби на иньші форми:
прим. збірне заключуване
контрактів. Се довело до
так званих тариф, уложє-
них організаціями, які те-
пер суть в Англії та у нас
в повнім розцвіті. Се нова
форма, яку прибрали заво-
дові спілки поступає кро-
ком в перед і тре-
ба єї уважати як форму
робітничих відносин бу-
дучини.

**До стану здоровля
д-ра Ів. Франка.**

Українське громадянство
пильно прислухуєть ся до
всього того, що пишеть ся
в газетах про стан здоро-
вля д-ра Ів. Франка. На-
жаль подібні звістки попа-
дають ся в наших газетах
дуже рідко.

„Редка“ сими днями одер-
жала де які відомости в
сій справі — які отсе ми
подаємо до відомости на-
ших читачів.

Наприкінці серпня д-р
Франко виїхав був з усею
родиною в турчинський
повіт до о. Кузева; по
тижневи дружина І. Ф.—а
з меншим сином і дочкою
вернули ся до Львова, а
сам він з обома старшими
синами лишив ся ще на
тиждєнь. Вернувшись з по-
їздки, був дуже задоволе-
ний. Знайомі радили йому
пильніше дбати про своє
здоровля, пісхати, напр.,
до Лиденвієна на Шлезку,
лічтись електризованем і
т. п., але він не виявив
охоти їхати куди небудь,
вагаді вважає себе зовсім
здоровим, тільки руками не
може володіти, а на се
йому ніхто нічого не пора-
дить. У всякому разі здо-
ровле д-ра Франка тепер
ліпше, ніж було поперед.
Він від часу до часу ви-
ходить до міста, буває у
знайомих, може робити
лекшу роботу; зараз кінчає
дружувати приповідки, про-
дужує поволі свої „Апо-
крифи“, збираєть ся дикту-
вати коментарі до колядок
і т. н. Через спаралізоване
рук, сам Франко писати
не може, а диктує своїм
синам і вони пишуть.

**ПЕРШЕ РУСЬНЕ БЮРО
ПРАЦІ!**

Переважно для дівчат і стар-
ших женщин дає посади при
родинах приватних, рестораціях
і фабриках. Ближні відомости
уділять:

Рикшинський і Іванчук
181 E. 3 Str. New York N. Y.

150 АКРІВ ЗЕМЛІ

сейчас на продаж, без буди-
нів, усе в однім куснику при
головній дорозі. Часть землі
вичищена і сінокоси, решта
грубий матеріяловий ліс. Мусить
продати ся за 600 дол. 100 дол.
з гори — решта на сплати на
10 літ.

D. Kudlik
Colchester, Conn.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ

пошукує посади. Зголошеня про-
сить ся ласкаво слати:

J. Prue
Ewerson, Pa.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Покровитель і почесний член
Р. Н. Союзу.

Іх Пресвященство Стефан Со-
тер Ортинський, перший русь-
кий єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на
роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg,
Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут. Кульчицький
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шарпона,
524 Pine & Franklin St., Sha-
mokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодосій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Баля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Черін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добровор, 25 Chesnut Str.
Yonkers, N. Y.

Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятиниш, 324 Washing-
ton Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson
Str., New York, N. Y.

Менеджер друкарні:
К. Кирчак, 184 Hudson Str.,
New York, N. Y.

Головний організатор:
Андрей Гела,
Box 76, Jersey City, N. J.

Посмертні вісти.



Вайс Яків, член Р. Н. Союзу,
від 136 Carnegie, Pa., утопив ся
20 вересня 1908. Небіщик похо-
див з Галичини, села Кляківка
пов. Сянік.

Альфедель Юліяна, жена Ва-
силя стар. члена Р. Н. Союзу,
від. 119 Latrobe, Pa., померла
4 серпня с. р. в краю.

Вічна пам'ять!

Ч. 679. КВІТ 431.78
на чотириста тридцять оден
дол. 78 цент., котрі п. Ірина
Масник отримала яко посмертну
запому по Юрку Масник з
Головної Каси Руського Народ-
ного Союзу в Америці.
Беско дня 27 вересня 1908.
Ірена Масник
Свідки:
Іван Денко
о. Н. Ростислав Вісьнев-
(ський)
Гр.-кат. Уряд Парохіальний
в Беску.

Рух

відділах Р. Н. Союзу.

PRICEBURG, PA. бр. сьв. Ів.
Хрест. від. 19, подає до відомо-
сти, що в місяцях вересня,
жовтня і листопада буде при-
мати ся до бр. за половину всту-
пного. Мітинги відбувають ся в
першу неділю по 15-ім в руській
школі в Оліфант, Па.

Ст. Сисак секр.

BUFFALO, N. Y. бр. сьв. Ів.
Хрест. від. 15 подає до відомо-
сти, що буде приймати нових
членів в падолисті від 18—25
літ без вступного, а від 25—35
літ за половину вступного. Усіх
братів Русинів просить ся всту-
пати до брацтва і прийти на
наш мітинг, який відбуде ся в
суботу по дев'ятім.

П. Лещинин.
К. Федак.
С. Воробель.

ALLENTOWN, PA. бр. сьв.
Мих. від. 147 подає до відомо-
сти, що від тепер місячні мітинги бу-
дуть відбувати ся в руській цер-
ковній галі.

Ст. Палиця секр.

PITTSBURG, PA. бр. сьв. Ів.
Хрест. від. 96 подає до відомо-
сти так місцевим як і позаміс-
цевим членам, що на мітингу 25
жовтня с. р. кожний мусить ся
явити, позаяк се є річний мітинг
і буде вибір нового уряду. Нея-
вивший ся член заплатить 50
цент., а урядник 1 дол. карі.

Ів. Пастирчак пр.
П. Лепак кас.
П. Стефанович секр.

BROWNSVILLE, PA. бр. сьв.
П. і П. від. 6 подає до загаль-
ної відомості, що 25-го с. м. від-
буде ся мітинг. Кожний має я-
вити ся і вирішати свій довг,
бо в противнім разі зістане ви-
ключений з брацтва і Р. Н. Союзу.

Н. Петришко, предс.

NORTHAMPTON, PA. бр. У-
спен. Пр. Бог. від. 33. повідом-
ляє своїх членів, що річний мі-
тинг відбуде ся 25-го жовтня с.
р. Неявивший ся член або уряд-
ник заплатить \$1.00 карі. Панів
контрольорів просить ся прибу-
ти 17-го с. м. до галі і скontro-
лювати книги.

Г. Онушак пр.,
М. Чепеляк кас.,
Т. Кокоцкий секр.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

як пошукують знайомих, оголо-
шення балів, представлень, схо-
ди і т. п. друкує в „Свободі“
по ціні одного цента від слова
за оден раз. Гроші треба прис-
лати наперед.

ГО! ГО! ГО!

Дреший Величезний Баль

устроже Тов. Молодецький Клуб
Поступовий в Джерси Сити, Нью
Дж. дня 2-го Новембра, день
перед виборами в Lafayette Hall,
381 Whitone Str.

Буфет у власнім заряді.
Пиво з перворядного бровару.
Музика першої класи.

В перервах відсвяткує Джерси
Ситетський хор під диригентурою
п. А. Гелі кілька хороших русь-
ких пісень.

Початок о год. 7-ій вечером,
баль протягне ся до 5-ої години
рано.

Вступ на вечерок і баль 25 ц.
На сей баль сердечно запро-
шуємо всіх честних Русинів і
Русинок так з Джерси Сити як
Нью Йорку і околиці.

Балеви Комітет.

Брати кару Pacific Ave і ви-
систи на Johnson Ave, там пару
кроків на ліво Lafayette Hall,
в котрій то гали наш Баль від-
буде ся.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроже Вр. сьв. Івана Кр., від.
121 в Trenton, N. J. в середу,
25 листопада 1908 в Анчака га-
лі на 8, Broad Str. Початок о
годині 7-й вечером. Вступ відосо-
би 25 цент. Добра музика і сві-
жі напитки. За добру забаву ру-
чить Комітет Балеви. На сей
Баль запрошує ся всіх охочих
Русинів.

Стефан Врabelь пред.,
Іван Паславский секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Сам запрошуємо всіх чесних
людей з Філядельфії і поблизь-
ких околиць на Баль, котрий
устроже Товариство „Любов“ 45
від. Р. Н. Союзу в суботу 24
октобра в Academy Hall, 523 S.
4-th Str. Початок о 7-ій вечер.
Напитки і закуски найдобри-
ші. Музика перворядна. О чи-
сленну участь просить Комітет
Ів. Кречковський, пред.,
С. Демків, кас.,
Н. Гром, секр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроже бр. сьв. Івана Крести-
теля відд. Іб. дня 2-го, листопа-
да с. р. під ч. 434 Amherst Str.
Buffalo, N. Y. Вступ від особи
35 і 25 цент. За добру забаву ру-
чить

КОМІТЕТ.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроже брацтво сьв. Прор. Іллі
від. 28 Р. Н. С. на дохід нової
церкви в Маганой Плейн. Па-
дня 25-го листопада с. р. в галі
Мешера в Mahanoy Plane, Pa.
Початок о год. 6-ій вечером.
Вступ для мушан 25 цент. для
жоншип вільний. Музика знаме-
ніта. Запрошує ся на сей баль
усі так місцеві як і околичні
братства та Русинів і Русинок
За комітет.

О. Муха пр.
І. Стец кас.
3—1 Н. Пустельник, секр.

БАЛЬ! БАЛЬ! БАЛЬ!

Братства Р. Н. Союзу від. 184
196 і 199 в Вайтінг, Инд. устро-
жують по раз перший Баль дня
8-го новембра с. р. в Matiers
галі на Fishrup Ave. в Whiting,
Ind. Початок о год. 1-ій по пол.
Вступ тільки за показан-
ням запрошення даром.
Особі без запрошення платять
за родинний тикет 50 цент., са-
мотні 1.00 дол. По Службі Бо-
жій вирушать уряджуючі баль
братства походом через місто
до галі при звуках аркестри
від. 196. По промові привіталь-
ній відсвяткують шкільні діти
пісню „Щастя братів Боже нам“
а потом наступить забава.
Балеви Комітет.

ДЕ Є

Ілько Падла, родом з Жидині.
Пошукує його брат Іван. Він
має перебувати деє коло Піт-
сбурга. Хтоб о ній знав зводить
донести на адресу:
John Padla
7 W. 22 str. New York, N. Y.

Вражіння

з побуту Іх Пресвященства
С. С. Ортинського в Alden, Pa.

Хотять бодай кількома
словами в нагоду побуту
нашого Владика в Alden,
Pa. змалювати настрої сер-
дця наших братів заточен-
ців, яким судба призна-
чила як місце побуту го-
ристу, докруги місами о
кружену околицю, не могу
поминути господарки на-
шого бувшого пресвітита-
ля, котрий перенятий іде-
ми кліки, що то всіми са-
лами змагаєть нащити все,
що є наше питоме русе,
старав ся держати наш
народ в темноті, вщиплю-
чи в него ворожі гадки
проти нашого Владика, дба-
ючи при тім дуже крас-
ненько про свій бизнес і
свою вигоду, а про церков,
щоби єї бодай прабрати в
наїелементарніші річи,
щоби єї принаймніше за-
осмотрити в то все, що є
потрібне для священника
в сповнюваню его функцій
священничих, дасть Біг.

Але як збанок до часу
воду носить, так само мож
було сподіватись і по тім
пастюру. Видаючи, що верно
его диявольської праці на-
трафило на кам'янистий
грунт, на котрім не могло
видавати обильних плодів,
як се дієсь там, де народ
збаламучений, видаючи, що
в недалекий будучности мо-
же під его ногами усуну-
тись грунт, завважавши що
в своїх плянах і замірах
перечисливсь, почав собі
нового гадати місце, де
еще вівці необстрижені і
в короткім часі знайшов;
бо подякувати нашим па-
рафіанам за хліб і сіль пе-
реніє ся в одну місцевість
пітсбурської околиці де пра-
цює в винограді Христовім
не як добрий пастир, але
як хижий вовк, не маючи
вії юрисдикції ні жадних
потверджень інстальованя
его там від ієрархії цер-
ковної, але яко самозваний,
independens, гадаючи в сво-
їй засліпленій голові, що
там прийдець ся ему віку-
вати, та що тамешний на-
рід по часі не прозрівши
не скаже ему так само як
в попереднім місці его по-
буту: „Goot bye, отче, ми
новотарської церкви, котра
не узнає голови, не хочемо
вспирати, ми хочемо дер-
жати ся своєї прадідайної ві-
ри, яку зашіпили в наші
серця наші батьки, діди і
прадіди, тому йдіть собі де
инше шукати місця, в ко-
трім будете процагувати
церкву незалежну“.

Аж вкінці увільнявшись
від неситого вовка в овечій
скірі діждали ся ми ліпших
часів. Завдяки доброті Іх
Пресвященства, котрий
після можности увагляв нає
просьби всіх наших вірних
щиро-руських грекокатоли-
ків дістали ми доброго про-
відника, котрий старає ся
о добро нашої церкви, тай
уже в короткім часі спро-
могли ся ми на тое, що
розширили ся нашу цер-
ковцю, купилисьмо красний
іконостас та діждалисьмо
ся в кінці і радісної хвилі,

в котрій мали ми нагоду
витати у себе милого і до-
рогого нам гостя Високо-
Пресвященного С. С. Ор-
тинського, котрий не від-
мовив нам свого труду, що-
би загостити до нас на по-
святчене креста, та розві-
датись, як добрий отець у
своїх діточок, як нам жи-
веть ся і як свою долю ка-
латаєм.

Хвиля торжественного
приїзду Нашого Владика
уже на день вперед труну-
ла серце кожного нашого
руського брата, чи старого,
чи молодого, як се слідно
було по приготуваннях, які
роблено, щоби як слід пов-
стати і прийняти нашого
гостя в правдивим, як то
кажуть, щироруським сер-
цем.

Вже 26 вересня о коло
другої години пополудни
виїхали делегати нашої па-
рохії керичами, окружені
кінною бандернею по боках
на дипо пенсильванійське
в Nanticoke, Pa. на зустріч
Іх Пресвященству, ко-
трий в супроводі нашого
священника о. Лисака мав
приїхати з Філядельфії. Мно-
го назбиралось тут людей
і в цікавості, котрі не ба-
чивши може і в своїм житю
свого князя церкви, згур-
тувались на даші, аби при-
глянутись своему достоїн-
му гостеві та тим задово-
лити своє серце.

От вкінці і надійшла
хвиля очікування. О другій
годині і сорок минут по
полудни в суботу станув
на стації в Nanticoke, Pa.
„Express train“. Всі деле-
гати на чолі сусіднього свя-
щенника із Kingston, Pa.
о. Молчавія повитавши Вла-
дику сировадиле его в своїм
пароход до повоза прибра-
ного зеленню, до котрого
було впряжених чотири
баских карих коней і всі
в супроводі бандерії кін-
ної вирушили з дипа нан-
тікопкого до Alden, Pa. По
дорозі здиґались великі
юрби прохожих чужинців,
що то з зацікавленем гля-
діли на той триумф, се-
ред котрого переїзжав наш
Владика місто Nanticoke,
Pa. та тиснулись один
вперед другого питаючи,
що то за гість переїзжає,
котрому роблять так вели-
ку овацію.

Аж вкінці заїхав наш
Владика до дому парафіаль-
ного, що був прибраний
рівнож зеленню і фанами
руськими, та ту перепочав-
ши часочок держав аж до
глибокої півночі аудієн-
цію тих, що мали яке не
будь до нього діло.

Овація, яку вчинено На-
шому Пресвященному в
часі відпроводження его на
відпочинок з дипа в часі
его приїзду з Філядельфії,
була лише так сказати
вступом до тої, яку мали
зготовити ему наші брати
слідуючого дня, котрий
справді був днем великого
торжества а заравом і ду-
же пам'яткової хвилі, яка
не одній щиро-руській ду-
ші християнській з милим
чувством вбила ся в тамку.

Вже рано дня 27 вересня
почали збиратись брацтва

привідаючи в доколичних
сторін і групуватись в ра-
ди коло парафіального бу-
динку при милозвучній на-
перемину грі двох банд, які
на привітане ново прибу-
ваючих брацтв грали від-
повідні мелодії. Так тре-
вало аж до дев'ятої години
рано.

О пів до десятої, коли
уже майже всі запрошені
брацтва утрубувались в
два неперервні ряди, що
тагнулись аж до самої цер-
кви, всіх Владика разом з
місцевим пароком і его су-
сідкою о. Молчанієм із King-
ston, Pa. до повозу і ці-
лий похід рушив до доса-
далеко віддаленої від бу-
динку парафіального цер-
ковці. Сотки людві, що
по-при членів поодиноких
брацтв згрупувались, аби
придивляти ся тій параді,
вказували по своїх усьмі-
хнених ликах, що серця їх
радо витали свого голову
церкви, не жалюючи ні тру-
дів ні коштів, хоть певно
ще одному і далеко була
простороць в дому до Alden
щоби лише побачити так
рідкого гостя. В тій хвилі
приходить мені на гадку
того пуста ликоване воро-
гів наших, котрі в овоїх
ординарних шпальтах во-
юють в наш народ нена-
висть до нашого Пресвя-
щенного і огидними сло-
вами кидають на него не-
простимі і обидливі клевети,
думаючи що тим збун-
тують весь проти него на-
род, но однак се ликоване
є тільки тою фарисейською
радістю, а в дійсности
плачем, що даремна їх під-
ла праця там, где ступить
нога нашого Архирея.

Честь проте всім тим
щиро руським серцям, всім
членам брацтв доколичних
що не жаліли свого пожер-
твованя, але всі як один
муж радо спішали в той
день під став свого про-
відника, щоби оказати ему
прихильність, любов і при-
язване, так як і той наш
князь церкви не призабуде
певно тої симпатії, яку
справді з щирого серця о-
казали ему наші брати Ру-
сини в нагоду нашого по-
трійного торжества, яке
празнували наші славні Ал-
денчани.

Перед брамою церковною
стрігав Владика другий
похід, т. є. брацтва цер-
ковні з крестом та хоруг-
вами та невеличка плеада
маленьких діточок, що то
поприбрані в білу як ян-
голата одержину, почавши
від брами церковної сипали
Нашому Архирею ступа-
ючи рівним кроком вперед
живі цвіт під ноги. І так
в супроводі великого зди-
гу народа звійшов наш
Владика до церкви.

Тут розпочалась Архи-
рейська Служба Божа при
співучасті двох концеле-
брансів: о. Молчавія із King-
ston, Pa. і о. Новака із
Plymouth, Pa. В часі Служ-
би Божої співав наш мо-
лоденький бо недавно за-
снований п. учителем Бі-
лянським хор, котрий по-
кілька тижневій своїй пра-
ці показав вдоволяючі ви-
слідки. Слідно в тім повад-

Надіслане.

Наші країни мусять зробити свою повинність.

Вояць, що Брайн, демократичний кандидат може бути вибраний Президентом, і Демократична Партія вийде в силу, спричинили упадок бізнесу і робота о-коло 20 процент, і годі сподівати ся перемина на ліпші часи до сего часу, аж поки Републіканці не виберуть п. Тафта.

На случай, если п. Брайн був вибраний, наші країни можуть відразу вгадати що станеться. Бізнес упаде ще більше багато фабрик буде позамиканих, понеже не буде певности, що властво Демократична Партія задумала робити будучи в уряді, а робітники в цім краю будуть мусіти обавляти ся тих самих часів, які були за давного панования демократичної партії. Тисячі а тисячі шукали за роботою а не могли єї дістати і за 4 літа цілий край стогнав під гнетом, безробіття, малої платні і слабкої торгівлі без жадних виглядів на будуче. Наші країни однак не потребують обавляти ся. Все то звиває до вибору п. Тафта.

Але, жаден вибір не єсть певний, поки нескінчений, і кожний голосуючий мусить зробити свою повинність, не даючи нікому баламутити себе і голосувати на Тафта на Президента і цілий Републіканський Тикет. Ніхто не може поступити так далеко, щоб був певним псбди, не зробивши вперед своєї повинности. Се єсть облязк Ваш го лосувати, если маєте до сего право. Не тільки ви повинні голосувати на Тафта і Шермена, як на президента і вступника Президента, але ви повинні голосувати також на Републіканських Кандидатів до Конгресу, і на Републіканських кандидатів на повітові і містові уряди. Если ви зроблять свою повинність і другі робітники краю також, в той час можемо зацвєвити їм д. бробут на чотири літа, власне те, чого кожний собі бажає.

Від Редакції: Покидаючи сей адвертайзмент редакція не бере на себе ані не виладає на нікого жадних зобов'язань.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кожний може легонько заробити 12 доларів тижнево через розповсюдження нашого російського тютюну.

Пробу нисилаемо даром. Пишіть сейчас залучаючи марку на відповідь до Russian Tobacco Co. 132 Nassau Str. Room 301 New York, N. Y.

Папері листові з образами — 25 штук 50 цнт.; метрики всякого рода по 3 цнт. за одну; книжки молитовні і світські по дешевій ціні — цінники висилаєсь на жадане. Адресувати належить SVOBODA 184 Hudson Str., New York

Frank H. Hitchcock
Менеджер.

HON. FRANK H. HITCHCOCK
CHAIRMAN REPUBLICAN NATIONAL COMMITTEE

Чоловік на чолі Републіканської національної партії.

Franc H. Hitchcock, народний голова Демократична Партія задуває робити будучи в уряді, а робітники в цім краю будуть мусіти обавляти ся тих самих часів, які були за давного панования демократичної партії. Тисячі а тисячі шукали за роботою а не могли єї дістати і за 4 літа цілий край стогнав під гнетом, безробіття, малої платні і слабкої торгівлі без жадних виглядів на будуче. Наші країни однак не потребують обавляти ся. Все то звиває до вибору п. Тафта.

Але, жаден вибір не єсть певний, поки нескінчений, і кожний голосуючий мусить зробити свою повинність, не даючи нікому баламутити себе і голосувати на Тафта на Президента і цілий Републіканський Тикет. Ніхто не може поступити так далеко, щоб був певним псбди, не зробивши вперед своєї повинности. Се єсть облязк Ваш го лосувати, если маєте до сего право. Не тільки ви повинні голосувати на Тафта і Шермена, як на президента і вступника Президента, але ви повинні голосувати також на Републіканських Кандидатів до Конгресу, і на Републіканських кандидатів на повітові і містові уряди. Если ви зроблять свою повинність і другі робітники краю також, в той час можемо зацвєвити їм д. бробут на чотири літа, власне те, чого кожний собі бажає.

Він єсть який уроджений народний організатор, і він вибрав найвідповідніших людей на кандидатів. Він єсть чесний і справедливий а такого лиш чоловіка потрібно до проведення так важних справ, як виборча кампанія.

Він знає наш нарід і его потреби і если він каже, що люди повинні голосувати на тикет Републіканської партії, наші люди мусять полигати на его слова і поступити так, а се вийде для їх власної користі.

Русини! Позір!

По останній ревізії книг банкових, державні контролери ствердили, що

German Savings & Deposit Bank на розі 14 ої і Carson улиці, South Side, Pittsburg, Pa.

є одним з найбогатших і найпевніших банків не тільки в Пенсильванії, але в цілих Злучених Державах. Тому Русини уважайте, де маєте складати гроші на процент, де шпфакти купувати, і відки висилати гроші та де маєте залагоджувати справи військові і нотаріальні.

З поважанем, И. Ф. Ерни, А. П. Міллер, А. Бучак, Р. а.

Руска
Агенція
Кора-
бельна
і Пере-
сылка
Грошей

з кав-
дією
15.000
доларів
і під кон-
тролю
Стебну
Юю Йорк.

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує сідуючі справи:
Пересилає Гроші до всіх країв по цінах можливо найтан-
ших і як найкорше.
Продає Шифарти на різні лінії корабельні до старого
краю і з краю до Америки по найтанших цінах.
Виробляє повновласти, контракти купна і продажі за-
осмотрев підписом конзуля; перепроводжує всякі інші
справи зі судами і старокраєвими властями.
Залагоджує справи військові, як увільнення від асеструн-
ку, військової контролі, увільнення від вправ і т. п.
Міння гроші — старокраєві на американські і американські
на краєві після біжучого курсу.

Адреса:

Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Читайте уважно!

Звертаємо увагу усіх Ви. Родимців
що єдиним управлінням до пересилки
грошей на свій Конектот є
ГАВРИЛ ДЗЯДИН.

130 Main Str., Derby, Conn.
Лийс є нотарем публічним і має ка-
вою в стейті в сумі 10.000 доларів.

У всякій справі удавайте ся лиш до
него. Він виробляє повновласти
контракта купна і продажі і т. д. По-
лагоджує справи військові як увіль-
нення від асеструнку, контролі, вправ
і т. п. Продає шифарти на всі лінії
корабельні. Міння і пересилає гроші
до всіх країв.

Тому, Родимці, проч в чужині
удавайте ся лиш до:
GABRIEL DZIADYK,
130 Main Str., Derby, Conn.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

Можна его бачити в офісі:
від 8-ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попол.,
від 7-ої до 10-ої вечер.
Id P'hone 1269—B

Стефан Рябець

має у себе найліпші напитки,
цигари і папіроси. Має також
добре заряджену гротерію.
СПРОБУЙТЕ!
Mahanoey Plane, Pa.

Руский Лікар

Doctor S. Robert Schultz

39 East 7th Str. New York.

Телефон 3645 Orchard.

Лічить усякі недуги діточі, мужескі
і жіночі.

Вилічене — сли можливе — гварантує ся.
Лічить після найновіших систем еле-
ктрикою, та посідає найлутші електричні
машини.

Досліджує при помочи промінів Рентгена.
Nebulitzer — одинокє найуспішніше
средство проти катару при помочи інга-
ляції.

DOCTOR SCHULTZ

39 E. 7th Str., New York City,
поміж 2 а 3 евеню.

Оден з найбільших
броварів
в Америці.

І АРІТЬ ПИВО НА КРАСВИЙ СПО-
СІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз по-Голова від него
коштує сего пива, ніколи не болять,
то иншого вже не бо єсть адрове і
буде пити. ПОЖИВНО.

НЕ ТРЕВА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВА-
ЛИТИ, ВО ДОБРЕ САМО ЗА
СЕБЕ ГОВОРІТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
485 to 465 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone call: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4834.

Книжки

які можна дістати в складі
книжок „Свобода“:

Америка 15 ц.
Ангел та пустельник і т. і. 15 ц.
Біблія велика 2 дол.
Борба клас і чому робітники
організують ся 15 ц.
В Старім і Новім краю 25 ц.
Гріхи мільйонерів і т. п. С. 7. 15 ц.
Щеод з історії. православної
місії в Америці 10 ц.
Щеод про звирата 30 ц.
Дві левади і т. п. С. 5. 15 ц.
Дорога любови, то Божа до-
рога. С. 6 15 ц.
Емігрант 15 ц.
Жовнір 10 ц.
Журавлі 10 ц.
Житє Ісуса Христа 1.50 дол.
Житє зарібки, організації і т.
п. в Спол. Державах 15 ц.
Земельне питан 15 ц.
Зуб за зуб 10 ц.
Історія Руса з образами 10 ц.
Капітал і праця 15 ц.
Книжка Рахункова 50 ц.
Казки про Жидів 15 ц.
Марія 10 ц.
Многострадалий народ, о-
гляд історії українського
народу 20 ц.
Наверський Грішник 20 ц.
Народний рух австро-угор-
ських Русинів 15 ц.
Новий Завіт 2 дол.
Образки і загадки 10 ц.
Оповідання 15 ц.
Оповід. про заздрих богів. 10 ц.
Про відступників від рос.
православ'я 10 ц.
Про нутро землі 25 ц.
Підземні скарби 25 ц.
Покуса 10 ц.
Псалтир 1 дол.
Релігійні віровання старинних
народів 20 ц.
Розмова Поляка з Русиним 10 ц.
Смерть 10 ц.
Стародавні казки та оповіда-
ня 15 ц.
Степові люди 15 ц.
Страйк 20 ц.
Стрілий на смерть, робітнича
драма 15 ц.
Товариска ворожка 15 ц.
Унія в Америці 20 ц.
Хто з чого живе 15 ц.
Які то є люди на землі, з 30
образками 50 ц.
Як мужик ходив до царя
правди шукати 15 ц.
Через кордон 15 ц.
Руско-англійський тлумач 60 ц.
Польско-англійський тлумач 60 ц.
Коляди 15 ц.

Молитвенники в красній оправі.
Бог Надежда моя 2.50 дол.
Хліб Душі 2.50 „
Druh Duszi 1.50 „
Druh Duszi (з вич. опр.) .75 ц.
Молитвенник малий 1.50 дол.
Вінець 1.50 „
Зборник 2.30 „

Також можна дістати:

Книжочки колекторські пер-
ковні 10 ц.
Книжочки Братські 10 ц.
Метрики хрещення 3 ц.
Метрики шлюбні 3 ц.
Метрики смерті 3 ц.
Помияник померших душ 10 ц.

Пишіть на адресу:

Swoboda,
184 Hudson Str., New York,
N. Y.

THE FIRST
NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50,000.00 Надвишка
і нерозділені зиски \$93,000.00
Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк
в Скуллім Кавні.

Провадить загальний банко-
вий бізнес. Видає міжнародні
моні ордери, драфти і пересилає
гроші до всіх частин світа. П-
значає гроші на реальність. Де-
позити сего банку подвоїлись
протягом останніх 5 літ і вино-
сять тепер около \$500,000.00.

Гроші пересилає через фірму
Knauth Nachod & Kuhne, New
York, N. Y. K

За дармо!

Не присилайте грошей. З-а
Ваш кредит є важний.

Тисячі миль віддалені, а мождете без
найменшої трудности дістати ся там
обисте були дично тут. Та чудотворна
медичина „SALFERRO“ висилає ся на
пробу кождому, хто єї потребує. Чоло-
век підпавший на адрольно, адрольно
мужества, вічні полоції, хороба, котрі
посідались в роковній молодости, болі
крийж, жолудка, утрата пам'яті, рев-
матизм, нерви і т. п. Так за дармо ді-
стане, як повітря, котрим віддихає.
Наші діти сьтє спеціалізи для осла-
блених мужиків і жєнщє. На всі ті-
лесні недуги, ростросє нерви, бра-
сперії, непевність себе, неохота до
варистє, встидливостє. — Від них ві-
нієте і станете ся здоровими, будете
товарисє, приятелє, певні себе,
скрипєли на умі і тілі. Мєтє о те, щє
ви уже раз пробовали, спробуйте на-
рав. єсть то за дармо. Ми хочемо Ра-
помочи. Єсть добрий Самаритянин, як
проче. Бєть то найлутше средство ді-
чичє. але Ми мусьтє напастє по єсьє
в тій хвилі, тепер, коли єсть бєспє-
тє. Навіть таємє гавєту, в котрій ви
то огорєтєне вєчатєли, а дістаетє
одну книжку бєспєтєтє.

Пишіть зарє до:
Samaritan Sanitarium,
Dep. 107, North Detroit, Mich.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапки, відзнаки,
хоругви, уніформи.



R. H. MORGAN
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAH, PA.

Одинокий руский адвокат і нотар
на цілу Америку
Домтор прав
ЮЛІАН ЧУПНА

Консулярний комісар.
Залагоджує всі справи в Галичині.
Процєса спадковї і ґрунтовї. Відбєре
гроші від домиків. Справи військові.
Споряджує контракти, повновласті і всі
лиші документи. Перепроводжує ітабу-
ляції і всі аписи ґілоцетні. 3—
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. D.
P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

MERCHANTS
NATIONAL BANK
Шенандоа, Па.

Капітал 100.000.00 дол.
Надвишка 120.000.00 дол.
Депозити више пів мільона
доларів.

Се є NATIONAL BANK чар-
терований Урядом Злучених
Держав і під безпосередню кон-
тролю тогож уряду.

Є се одинокий Банк в Шенан-
доа, Па. що має овій власний
будинок, в яким мистіть ся почта.

Вкладайте гроші до того Бан-
ку а дістанете від них процент.
Банк сей виплачує що року
тисячі доларів проценту своїм
костумерам, котрі мають в нїм
свої гроші.

Там розмовляє ся по руски.
Merchants National Bank
на розі улиць Мейн і Лойд,
Shenandoah Pa.



з 17 намінами
жєлєзничий
годинник
і жіноч. намурує
ся без мєлєчє, а
поволочуваний,
є гарантією на 20
літ, подвійні ну-
верти красєно вир-
вані. Ходить бєз-
уєловно точно та
єспєціально зроблє-
ний для людей, котрі роблять при-
їзди, і гарантує ся на 30 літ. Не-
вєвичєна нагода. — Ми вишлємо сєй
годинник на кождє адресу за пошлєпа-
тою (C. O. D.) \$5.75 і за авортот пере-
сылки, в тїм правєлою, що кождий
може його оглянути, і если єму не по-
добає ся — то тоді не потребує платити
анї одного цєнта. За такий годинник у
нишого купця треба вєлатити 35 дол.
Дуже гарний 14 кар. золотом поволо-
чений лєнцєтук в дармовієм — до-
дає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO. 40
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

ТОВАРИСКА ВОРОЖКА
домова гра для розривки.
Ціна книжочки 15 цнт.

SVOBODA
184 Hudson Str., New York.